

Betragtning først paa et senere Standpunkt vilde komme til at ligge for.

Formanden: Seg vil dog bemærke, at, naar det ærede Medlem fandt sig stødt ved et Udtryk af Udvalgets Flertals Ordsfører, nemlig at en Ytring, der var falsk, ikke var sand, er det en Selvfølge, at Meningen med dette Udtryk fra Ordsførers Side ikke har været, at den vedkommende Ytring var bevidst urigtig, men kun, at den i og for sig selv var urigtig og for saa vidt ikke sand.

Ordsføreren: Min Mening var, at Ytringen var ikke historisk sand. Det er selvfølgelig aldrig faldet mig ind at besyldte det ærede Mindretal for Usandhed.

S. Pedersen: Det ærede Medlem for 9de Kreds (N. Rasmussen) har ganske vist kun talt som Mindretal, men har desuagtet i sin Kritik saavel af Anordningen af 1814 som af det foreliggende Lovforslag talt som Tolk for Befolkningen, talt i Befolkningens Navn. Derved maa man forstaa ikke nogen ganske Enkelt, men hovedsagelig den overveiende Del af Landbefolkningen, altsaa den Klasse, han og jeg henhøre til. Dette foranlediger mig til et Par Bemærkninger som en Indsigelse, fordi jeg ikke vil, at en saadan Paa-stand skal staa uimodsagt af de Folk, der staa paa samme Samfundstrin som han. Seg tror ogsaa at kjende Noget til den Stemning, der er blandt Almuebefolkningen paa Landet, og jeg nærer da ikke den fjerneste Tvivl om, at, dersom man vilde fremkalde et Plebisit, som det hedder, eller en Afstemning af Befolkningen over, om den vilde have Friskolen eller beholde Almue-skolen med de nødvendige Forbedringer, vilde Lyngdepunktet komme til at ligge i Almue-skolen, og Befolkningen altsaa foretrække den forbedrede Almue- eller Stats-skole. Seg tror heller ikke, at det hidtil er lykkes at bevise Tilstedeværelsen af alle de Fordele og ideale Formaal, som det ærede Medlem tror, at Friskolen, og kun den, er i Stand til at realisere her i Landet. Seg vil tillade mig i den Henseende, uden at jeg gjør mig til Statistiker eller Historiker eller giver mig Mine af at kjende fremmede Landes Skolevæsen, at minde om det Kort fra Verdensudstillingen i 1867, der var op-hængt i Løsefalten for nogle Aar siden, og hvor der fandtes angivet det Stadium, hvorpaa Al-

mueoplysningen stod hos de forskellige Nationer. Kortet var inddelt i fem Klasser, og Danmark var Nr. 5 i første Klasse. Det er blot et enkelt Moment, som jeg dog ikke tror, at man aldeles skal forkaste. Men dernæst skal jeg tilføje en Opdagelse, jeg gjorde ved at gaa de oplysende Momenter, Kortet var ledsaget af, igennem, og som jeg noterede mig, uden at jeg dog, hvad jeg beklager, har denne Notits hos mig her. Ved at gjenningaa de Lande, hvor der er Friskoler og Tvangsskoler, og sammenholde dette med Procent-tallet af de Rekruter, der kunde læse og skrive, viste det sig gjenningaaende, at Friskolevæsenet uden Skoletvang var parret med Uvidenhed i større eller mindre Grad. Der var blandt de europæiske Stater kun en eneste Undtagelse i denne Henseende, og det var Storhertugdømmet Baden i det sydlige Tyskland. — Seg har kun forlangt Ordet, for at gjøre dette Par Bemærkninger, som jeg ikke tror, man kan negte har nogen Betydning ved Bedømmelsen af, om Friskolen eller Stats-skolen har Fortrinet.

Ministeren for Kirke- og Under-visningsvæsenet (Fischer): Det Hovedspørgsmaal, der maa antages at ligge for ved Mindretallets Henstilling om at gaa over til næste Nummer paa Dagsordenen, maa vel være dette, om man skal bygge videre paa det Grundlag, vi have i de to Skoleanordninger af 1814, eller om vi skulle kaste dette Grundlag til Side og søge helt paa et helt nyt. Seg tror, at jeg stiller Spørgsmaalet rigtigt, naar jeg stiller det paa den Maade. Komme vi nærmere ind paa Motivering af dette Forslag, gaa vi nærmere ind paa de Enkeltheder, hvorved det ærede Medlem har søgt at støtte dette sit Forslag, vil man paa flere Punkter komme i ikke ringe Forlegenhed; thi man vil snart faa Dje vor, at den Motivering, det ærede Medlem i Aar har givet sit Forslag, paa ingen Maade stemmer imod de Undringsforslag, der fremkom i 1874, og til hvilke det ærede Medlem henviser. Seg skal indskrænke mig til at nævne et Par, men ogsaa et Par væsentlige Punkter i den Henseende. Det ærede Mindretal udtaler sig helt igennem for den størst mulige Frihed. Det er ikke gennem Tvang, ikke gennem tvingende Bestemmelser, vi skulle gaa videre; det er Frihed, der skal raade, og fremfor Alt Frihed for Statens Indblanding i Skolevæsenets Anliggender. Det er den Tone, der nu